

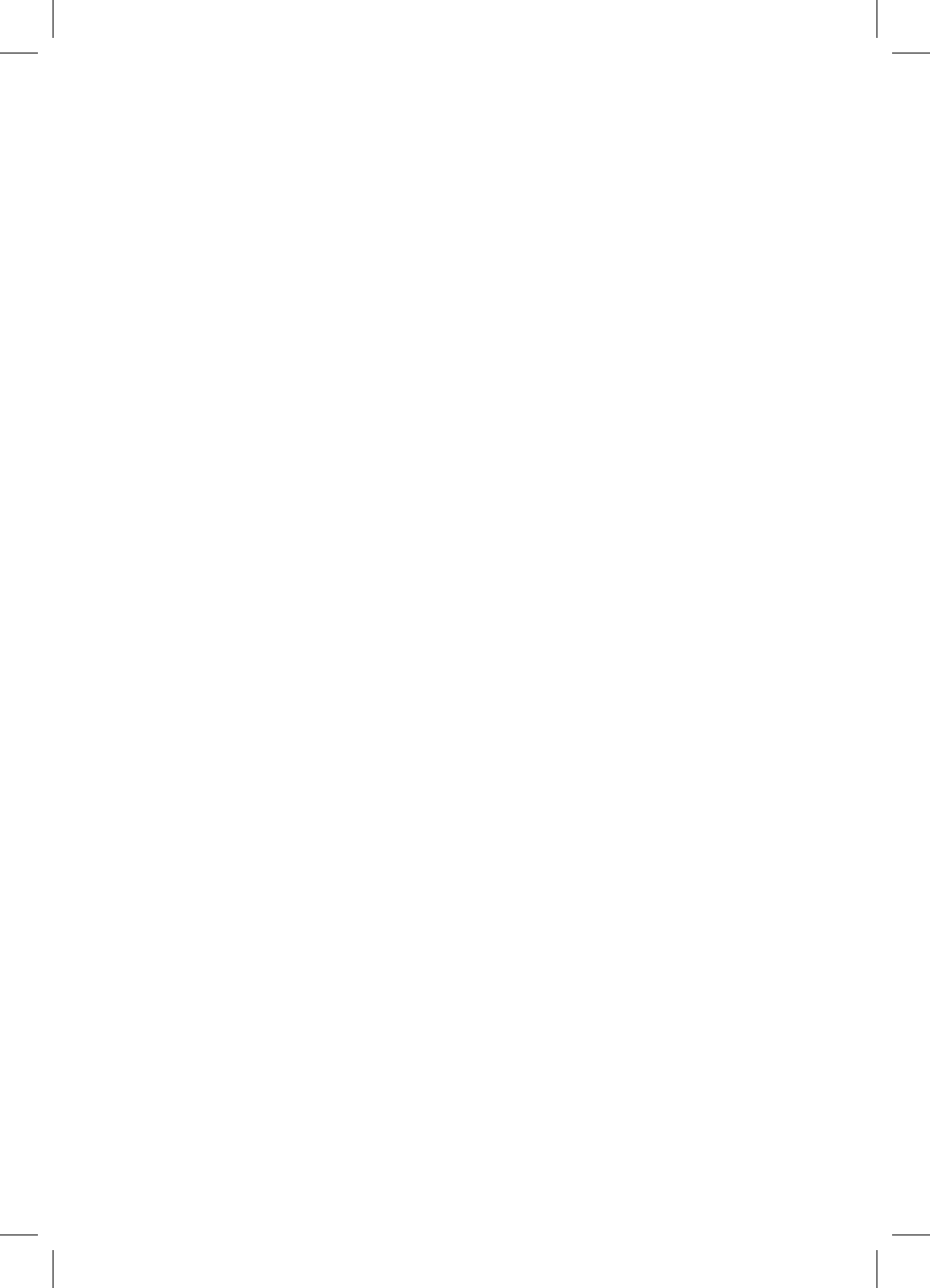
KARADAĞ PAZAR RAPORU

KASIM 2021

TÜRSAB
TÜRKİYE SEYAHAT AÇENTALARI BİRLİĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH TRAVEL AGENCIES

AR-GE BİRİMİ

KARADAĞ KISA BİLGİLER

Nüfus: 620 bin 739 Kişi (2021)

Yüzölçümü: 13.812 km²

Başkent: Podgoritsa (190.488)

Yaş Ortalaması: 36

Konuşulan Diller: Karadağca (Sırpça, Boşnakça, Arnavutça ve Hırvatça da resmi olarak kullanımda olan dillerdir)

Karadağ'da yaşayan Türk vatandaşları:2 bin (T.C. Dışışleri Bakanlığı verisi)

Para Birimi: Euro

(3 Kasım 2021 itibariyle 1 Euro = 11,17 TL)

Hava Durumu: 7-11 Kasım 2021; Parçalı bulutlu, yer yer yağmurlu 18-24 derece

T.C. Podgoritsa Büyükelçiliği: + 382 20 445 700 (Tel.)

Nöbetçi / Acil Durum Telefonu: + 382 69 219 935

embassy.podgorica@mfa.gov.tr (e-mail)

KARADAĞ INFO GEZİSİ PROGRAMI

7 Kasım 2021, Pazar

14.45 Tivat Havaalanına Varış ve Kolaşin'e Hareket

15.15 Tivat'ta Öğle Yemeği

Kolaşin'e Hareket

18:00 Bianca Resort & Spa Hotel'e Varış

Sağlıklı Yaşam ve Spa İçin Serbest Zaman

19.15 Otelde Akşam Yemeği

20.15 Otel Turu ve Kısa Sunum

8 Kasım 2021, Pazartesi

08:00 Otelde Kahvaltı

08.45 Kayak Merkezine Hareket (Kolaşin 1600)

09.15 Kayak Merkezi ve Restoran Turu

10.15 Žabljak için Hareket

12.00 Kara Göl'e Varış ve Tur

13.00 Žabljak'ta Öğle Yemeği

14.30 Otel Turu

15.30 Budva'ya Hareket

18.30 Splendid Oteline Varış

19.00 Otelde Akşam Yemeği

20.00 Otel Turu

9 Kasım 2021, Salı

07.30 Otelde Kahvaltı

08.30 Tiva'ya Hareket

09.15 Porto Karadağ Turu ve Hotel Regent

10.30 Tivat Turu

11.00 Kahve Molası

11.45 Kotor'a Hareket

12.00 Eski Şehir Turu

13.00 Kotor'da Öğle Yemeği

14.15 Kotor'da Serbest Zaman

15.30 Budva'ya Hareket

16.15 Hotel Splendid'e Varış

17.00 – 19.00 B2B alıştayı

19.30 Budva'da Yerel Turizm Ofisi Temsilcileriyle Akşam Yemeği

10 Kasım 2021, arşamba

07.30 Otelde Kahvaltı

08.30 Ulcinj'e Hareket

10.00 Ulcinj'e Varış, Eski Şehir Turu

Venezia Palace Otel

11.15 Velika Plaza ve Ada Turu

12.30 Bar'a Hareket

13.00 Kalamper Oteli Ziyareti

13.30 Bar'a Hareket

14.00 Bar'da ğle Yemeği

15.00 Eski Şehir Turu ve Stara arsija Oteli

17.00 Budva'ya Hareket

17.45 Otele Varış ve Serbest Zaman

19.00 Palas/Mogren Otelinde Akşam Yemeği

11 Kasım 2021, Perşembe

07.00 Otelde Kahvaltı

07.45 Tivat Havalimanına Hareket

08.30 Havalimanına Varış

10.25 İstanbul'a Kalkış

KARADAĞ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Avrupa'nın güneydoğusunda Balkanların Adriyatik kıyısında yer alan Karadağ'ın komşuları; kuzeyinde Bosna-Hersek, kuzeydoğusunda Sırbistan, doğusunda Kosova, güneydoğusunda Arnavutluk, batısında ise Hırvatistan'dır.

Karadağ'ın batısı ise Adriyatik Denizi ile çevrilidir. Dağlık bir bölge olduğundan bölgelerarası sıcaklık farklılıklarının yüksek olduğu Karadağ'ın kuzeyinde karasal iklim, güneyinde ise Akdeniz iklimi hakimdir.

KARADAĞ SİYASİ GÖRÜNÜMÜ

1. Dünya Savaşı'nın ardından Yugoslavya'nın parçası olan Karadağ, Yugoslavya'nın dağılmasının ardından Sırbistan'la bir federasyon oluşturdu. Karadağ, 2006 yılında yapılan referandum sonucunda ise Sırbistan-Karadağ Devlet Birliği'nden ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Cumhuriyet yönetimine sahip olan Karadağ'da genel seçimler 4 yılda bir yapılmaktadır. Ülkede ilk genel seçimler 10 Eylül 2006'da yapılmış, son genel seçimler ise 29 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

KARADAĞ EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Küçük ve açık bir ekonomik modele sahip olan Karadağ, merkezi planlı ekonomiden serbest pazar ekonomisine geçiş sürecini devam ettirmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine

göre ülkenin 2020 yılı gayri safi yurt içi hasılası 4 milyar 786 milyon dolardır. Karadağ'ın söz konusu dönemdeki kişi başı geliri ise 7 bin 702 dolardır.

KARADAĞ'IN ALDIĞI TOPLAM TURİST SAYISI

Karadağ İstatistik Ofisi (Monstat) verilerine göre 2018 yılında 2 milyon 76 bin 803 yabancı ziyaretçi ağırlayan Karadağ'ın, 2019 yılında aldığı toplam yabancı ziyaretçi sayısı yüzde 20,8 oranında artışla 2 milyon 509 bin 625 kişi olmuştur. 2020 yılında ülkeye gelen yabancı ziyaretçi sayısı ise 2019 yılına göre yüzde 86 oranında düşüşle 350 bin 795 kişiye gerilemiştir.

KARADAĞ'IN ALDIĞI TOPLAM YABANCI ZİYARETÇİ SAYISI (2018-2020)			
YILLAR			
2018	2019	2020	2019/2020 Değişim %
2.076.803	2.509.625	350.795	-86

Kaynak: Monstat

KARADAĞ'IN TURİZM GELİRİ

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre; Karadağ'ın 2017 yılında elde ettiği turizm geliri 1 milyar 41 milyon dolar olmuştur. 2018 yılında turizm geliri 1 milyar 182 milyon dolara yükselen Karadağ'ın 2019 yılındaki turizm geliri bir önceki yıla göre yüzde 4 oranında artış göstererek, 1 milyar 230 milyon dolara yükselmiştir. Ülkenin turizm geliri 2020 yılında yüzde 86,5 oranında düşüşle 165 milyon dolara gerilemiştir. Karadağ'ın 2019 yılında elde ettiği ortalama kişi başı turizm geliri ise 490 dolar olmuştur.

KARADAĞ'IN TURİZM GELİRİ (2018-2020)			
YILLAR			
2018	2019	2020	2019/2020 Değişim, %
1,1 milyar \$	1,2 milyar \$	165 milyon \$	-86,5

Kaynak: UNWTO

TÜRKİYE-KARADAĞ TURİZM İLİŞKİLERİ

Karadağ'dan ülkemize gelen ziyaretçi sayısı 2018 yılında 24 bin 183 kişiye bu sayı 2019 yılında yüzde 14,29 oranında artışla 27 bin 639 kişiye yükselmiştir. 2020 yılında ise pandemi koşullarının etkisiyle Karadağ'dan ülkemize gelen ziyaretçi sayısı yüzde 58,61 oranında düşüşle 11 bin 441 kişiye gerilemiştir.

KARADAĞ'DAN TÜRKİYE'YE GELEN KİŞİ SAYISI 2014-2020

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

2021 YILI OCAK-EYLÜL DÖNEMİ

2021 yılının ilk dokuz aylık döneminde ülkemize Karadağ'dan gelen ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık yüzde 71,5 oranında artışla 13 bin 856 kişiye yükselmiştir.

KARADAĞ'DAN ÜLKEMİZE GELEN ZİYARETÇİ SAYILARI 2019-2021 KARŞILAŞTIRMASI (OCAK-EYLÜL)				
YILLAR			% DEĞİŞİM ORANI	
2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
20.338	8.079	13.856	-60,28	71,51

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

KARADAĞ VATANDAŞLARININ TERCİH ETTİĞİ BÖLGELER

Karadağ'dan gelen ziyaretçiler daha çok kültür ile deniz-kum-güneş turizmi kapsamında ülkemizi tercih etmektedirler. Ülkemizde en çok İstanbul, Antalya, Nevşehir, Bursa ve Muğla illerinde konaklama gerçekleştirmişlerdir.

KARADAĞ'A GİDEN TÜRK ZİYARETÇİ SAYISI

Karadağ'ı ziyaret eden Türk vatandaşlarının sayısı 2019 yılı itibariyle 39 bin 984 iken pandeminin etkili olduğu 2020 yılında bu sayı yüzde 69 oranında düşerek 12 bin 404'e gerilemiştir.

KARADAĞ'I ZİYARET EDEN TÜRK VATANDAŞLARININ SAYISI			
2018	2019	2020	2019/2020 Değişim (%)
43.755	39.984	12.404	-68,9

Kaynak: Karadağ İstatistik Kurumu

KARADAĞ'DA YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞLARININ SAYISI

T.C. Dışişleri Bakanlığı verilerine göre, Karadağ'da **2 bin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı** yaşamaktadır.

TÜRKİYE-KARADAĞ KARŞILIKLI TİCARET HACMİ

TÜRKİYE – KARADAĞ ARASINDAKİ TİCARET HACMİ		
Yıl	İhracat (\$)	İthalat (\$)
2016	51.805.987	23.363.677
2017	60.086.708	24.080.953
2018	79.234.484	14.217.303
2019	127.554.133	12.849.660
2020	100.043.236	17.599.820

TÜİK verilerine göre Türkiye ile Karadağ arasındaki ticaret hacmi 2019 yılında yaklaşık 140 milyon dolar seviyesinde iken bu değer 2020 yılında 117 milyon Dolar seviyesine gerilemiştir. 2020 yılında Türkiye'nin Karadağ'a ihracatı 100 milyon Dolar düzeyindeyken Karadağ'dan ithalatı 17 milyon Dolar olmuştur. Türkiye,

2020 yılı itibariyle 82 milyon doların üzerinde dış ticaret fazlası vermiştir.

2020 Yılında Ticarete Konu Olan Ürün ve Mallar	İhracat (\$)	İthalat (\$)
Sanayi için işlem görmüş ham maddeler	42.221.974	2.031.762
Yarı dayanıklı tüketim malları	16.456.032	4.053.009
Dayanıklı tüketim malları	15.232.474	6.628.892
Yatırım (sermaye) malları (Taşımacılık araçları hariç)	7.650.620	39.517
Dayanısız tüketim malları	6.704.523	11.961
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	3.198.505	101.212
Yatırım mallarının aksam ve parçaları	2.107.447	323.848
Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	1.704.563	448.333
Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	1.285.110	693
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	1.144.310	
Sanayi için işlem görmemiş ham maddeler	914.481	3.960.593
İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	412.752	
Binek otomobilleri	344.603	
Sanayi ile ilgili olmayan taşıma araç ve gereçleri	332.561	
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş ham maddeler	134.045	
İşlem görmemiş yakıt ve yağlar	115.976	
Başka yerde belirtilmeyen diğer mallar	79.455	
Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş ham maddeler	3.805	
Toplam	100.043.236	17.599.820

Kaynak: TÜİK

HAVA YOLU ULAŐIMI

Türkiye ile Karadağ arasındaki hava yolu bağlantısı Türk Hava Yolları tarafından İstanbul- Podgoritsa arasında gerçekleştirilen uçuşlarla sağlanmaktadır. **THY**; Kasım 2021 itibariyle haftanın tüm günlerinde tek yönde 2, karşılıklı 4 uçuş gerçekleştirmektedir. Buna göre; İstanbul-Podgoritsa hattında haftada tek yönde 14, karşılıklı olarak 28 sefer düzenlemektedir.

Ayrıca **Air Montenegro**, Tivat-İstanbul hattında Ekim 2021 itibariyle haftada iki sefer gerçekleştirmektedir. Söz konusu hatta haftalık karşılıklı sefer sayısı 4'tür.

TÜRKİYE-KARADAĞ VİZE UYGULAMALARI

Karadağ'a seyahat edecek Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları: **Umuma Mahsus** Pasaport hamilleri 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde **vizeden muaftır**. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Türkiye'ye seyahat edecek Karadağ vatandaşları: Resmi ve **Umuma Mahsus** Pasaport hamilleri 90 gün ikametli seyahatlerinde **vizeden muaftır**.

Kaynak: T.C. Dışişleri Bakanlığı

PANDEMİDE İKİ ÜLKE ARASINDAKİ SEYAHAT UYGULAMALARI

TÜRKİYE'YE GELECEK KARADAĞ VATANDAŞLARI İÇİN UYGULAMA:

6 yaş üstü yolculardan Türkiye'ye girişlerinden aşı yaptırdığına ve/veya ilk PCR pozitif test sonucunun 28. gününden başlamak üzere hastalığı son 6 ay içinde geçirdiğine dair belge ibraz edilememesi durumunda girişten azami 72 saat önce yapılmış negatif sonuçlu PCR test raporu veya girişten azami 48 saat önce yapılmış negatif hızlı antijen test sonucunun ibraz edilmesi yeterli olmaktadır.

Türkiye'ye yapılacak girişlerde yolculara Sağlık Bakanlığı tarafından varış noktalarında örnekleme (sampling) temelinde PCR testi yapılabilmektedir.

KARADAĞ'A GİDECEK TÜRK VATANDAŞLARI İÇİN UYGULAMA:

Aşı sertifikasına sahip olanlar veya son 6 ay içinde hastalığı atlattığına dair bağışıklık sertifikası olanlar Karadağ'a herhangi bir test yaptırmadan girebilmektedir. Söz konusu belgelere sahip olmayanlardan ülkeye girişte son 72 saatte alınmış negatif PCR test sonucu veya son 48 saatte alınmış hızlı antijen test sonucu istenmektedir.

3 Kasım 2021 tarihi itibariyle;

Türkiye'de Uygulanan Toplam Aşı Dozu Sayısı:

116,7 milyon, iki doz aşı olan kişi sayısı 48,8 milyon

Karadağ'da Uygulanan Toplam Aşı Dozu Sayısı: 500.956, aşılarını tamamlayan kişi sayısı 243.438

Karadağ'da Günlük Vaka Sayısı: 622

Karadağ'da Günlük Vefat Sayısı: 6

KARADAĞ EK BİLGİLER

- **Ekolojik Ülke:** Çevre duyarlılığı yüksek bir ülkedir. Karadağ Anayasası'nda "Ekolojik bir ülkedir" ifadesi yer almaktadır.
- **Kültür Mirası:** Karadağ'ın UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde toplam 4 varlığı bulunmaktadır. Bunlar;
 - Kotor'da bulunan "Old Town"
 - Stećci Ortaçağ Mezar Taşı Mezarlıkları
 - 15. ve 17. yüzyıllardaki Venedik Savunma Yapıları: Stato da Terra –Stato da Mar
 - Durmitor Ulusal Parkı

- **Etnik Yapı:** Nüfusun %45'ini Karadağlılar, %28,7'sini Sırp, %8,6'sını Boşnaklar %4,9'unu Arnavutlar oluşturmaktadır.

- **Dini Yapı:** Ülkede dini inanç anlamında Hıristiyanlık ilk sırada gelmektedir. Hıristiyanlar nüfusun %76,6'sını oluştururken Müslümanların genel nüfus içindeki payı %20,3'tür. Nüfusun %3,1'i ise herhangi bir dini mensubiyete sahip değildir.
- **AB Adayı:** Karadağ, AB üyeliğine aday konumundadır. Ülke 2025 yılına kadar AB'ye tam üye olmayı hedeflemektedir.

- **Turizm Sektörünün Payı:** Avrupa Komisyonu verilerine göre turizm sektörünün Karadağ ekonomisi içindeki payı yüzde 25 seviyesindedir.
- **Skadar Gölü:** Karadağ; Balkanların en büyük gölü olan Skadar Gölü'ne ev sahipliği yapmaktadır. Gölün üçte ikisi Karadağ'da kalan kısmı ise Arnavutluk sınırları içerisinde yer almaktadır.
- **Bobotok Kuk Zirvesi:** Karadağ'ın yaklaşık %60'ı deniz seviyesinden 1.000 metreden daha yüksektedir. En yüksek zirvesi 2.522 metre ile Durmitor Dağları'ndaki Bobotov Kuk zirvesidir.
- **Tara Kanyonu:** Karadağ sınırları içerisinde yer alan Tara Kanyonu, Avrupa'nın en büyük, dünyanın ikinci en büyük kanyonudur.
- **Tivat:** Karadağ'ın güneybatısında, Kotor Körfezi kıyısında yer alan sahil şehridir. Yeni bir destinasyon olarak öne çıkarılan Tivat, coğrafi konumu ve doğal güzellikleri sayesinde turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir.

Dikilitaş Mah. Aşık Kerem Sk. No: 40 34349 Beşiktaş - İstanbul / TÜRKİYE
Tel: +90 (212) 259 84 04 Fax: +90 (212) 259 06 56
E-mail: tursab@tursab.org.tr Web: www.tursab.org.tr